

O krajlici coprnici

HRVATSKIH NARODNIN PRIPOVJEDA
KNJIGA II.:
NARODNE PRIPOVIJETKE IZ GRADA KARLOVCA, SELA LOKAVA,
DELNICA I TRGOVIŠTA VRBOVSKOGA.

SABRAO R. STROHAL
RAVNATELJ KR. VELIKE REALNE GIMNAZIJE U RAKOVCU.

PRETISAK

U KARLOVCU.
TISAK P. L. WEISERA, A. TROŠAK SABIRATELJA.
1901.

O krajlici coprnici.

Tak je bil jedan ribar i saki dan je išal ribe lovit. Jedan dan spušća on svoju mrežu i vuče ju van jako teško. Kad izvuče, a u mreži je bilo samo kamejne. Drugi put spušća on mrežu, vuče van opet jako teško, a kad izvuče, u mreži je bilo opet samo kamejne. Spusti mrežu i treći put, opet vuče van jako teško, a kad izvuče, u mreži jedan velik lajt zapečaten. On misli: „Bože moj, kaj to more bit u tim lajtu?“ On otvori lajt, a iz lajta počme strašan dim van it i na jedan put se pred nim stvori jedan jako velik čovik, pa mu veli: „Sada hodi ti nutar. Ja ću te sada ubit!“ Ribar mu veli: „Pa kadi si ti bil, da si se na jedan put pred menum stvoril?“ Reče mu taj čovik, a to je bil duh: „Ja sam bil tu u lajtu!“ Na to mu reče taj ribar: „Ja tebi to niš ne verujem. Ti nisi tu nutri bil. Probaj još jedanput nutar it, da se osvidočim. Onda delaj kaj ćeš s menum!“

Odmah počme dim u taj lajt it i taj duh samor iznikne pred nim, i bil je u lajtu. Taj ribar brzo začepi lajt i reče. „Čekaj, sada te opet nazad bacim u morje. Na misto da si ti meni zafalil, ti si me štil ubit!“ Taj ga duh pričme iz lajta prosit: „Prosim te lipo, pusti me van. Ja ti ne ću niš napravit. Ja ću te otpelat na jedan brig, kadi buš saki dan tri ribe ulovil. Te ribe nosit ćeš caru, i za svaku ćeš dobit četiri dukata. Ali više neg jedan put ne smiš ih lovit i ne smiš ih ulovit više neg tri na dan. Prosim te još jedan put lipo, pusti me van!“ Hajde pusti ga taj ribar van, i taj ga duh otpele na jedan brig, pa mu reče: „Sada spušći svoju mrežu!“ On spusti i taki ulovi tri ribe. Reče mu opet taj duh: „Hodi, nosi odmah te tri ribe k caru, on će ih kupit saku za četiri dukate!“

Odnosal je taj ribar caru te ribe prodat i tamo su mu zbila dali za saku ribu četiri dukate. Kad ih je kuhar pekal i okrenil stvoridu se na jedan put ribe u glen, a tri čovika izajdeju iz stene i pričmedu se razgovarat s onam ribam, kaj su se pekle. Prvi put se ni ufal to kuhar caru reć, neg je čekal drugega dana. Drugi dan donese opet taj ribar k caru tri ribe na prodaj. Dobije svoje dukate i projde. Opet, kad je kuhar pekal ribe i okrenil nih, stvoridu se one u glen i opet izajdeju iz stene tri čovika i pričmedu se razgovarat s onam ribam, kaj su se pekle. Sada ide kuhar pred cara i otkrije mu to se pripečejne. Na to reče car kuharu: „Kad taj ribar donese opet ribe na prodaj, a ti ga dopeli pred mene.“ Zbila treći dan donese ribar tri ribe na prodaj. Kuhar ga dopele pred cara.

Car zapovida kuharu, da ribe peče pred nim i pred tim ribarum. Kuhar peče ribe, a kad je ribe okrenil, ribe postanedu opet ugljen, a iz stene izajdu tri lipe frajle i pričmedu se razgovarat s onam ribam, kaj su se pekle. Car reče sada temu ribaru: „Ti buš sada mene pelal onamo, kadi ti te ribe loviš. Da bude car sigurniji, zel je sebum više ludi. Pela cara taj ribar na onaj brig. Ribar veli caru: „Ja danas više ne smim lovit, dozvoleno mi je na dan na tim brigu samo jedan put lovit i smim samo tri ribe ulovit!“ Car mu veli: „Kad ne smiš više, a ti spavaj tu malo, ja idem simo malo dajle pregledat.“

Ide car malo dajle, na jedan put vidi pred sebum lipi gradić. Ide on nutra od sobe do sobe, i stupi u jednu sobu, pa čuje stejnajne. Car se zdragne i reče: „Tu mora negdo živ bit!“ I zbilja teškum mukum otvori vrata od prve sobe i vidi jednega čovika da leži i teško stejne i jauče. Odmah car k nemu bliže pristupi i pita ga, da kaj je nemu. On mu odgovori: „Ja sam od ovega grada krajl bil, a moja žena, velika coprnica, zacoprana je celi ovaj grad, zakaj nisam trpil, da ona jima drugega rad a ne mene. Ona je se zacoprana i mene je zacoprana u pol čovika i u pol kamena, zakaj sam se tupal š nezanim ljubovnikom. Ona voda vani je bila lipa cesta, a one ribe u jnoj su ludi!“ Pita ga car: „A kadi je sad ona?“ Krajl mu odgovori: „Čuvajte se ne, da vas ne bi digod vidila. Ona je sada prošla vraštva jiskat za svoga ljubovnika, zakaj sam ga ja jako ranil, a on leži priko dvorišća u drugoj sobi!“ Car nemu reče: „Budite vi mirni, a ja idem najprvo poiskat tega nezinega ljubovnika!“

Projde car i dojde u sobu, di je ležal taj nezim ljubovnik. Kako je nutar stupil, odmah mu je svojum sablum glavu odrubil i odnesal ga je u jednu šternu. Onda se je legal u negvu postelu, i čekal je, dok dojde ta stara coprnica. Kad je ona došla, pitala ga je, mislila je, da je to nezim ljubovnik, a večer je još k temu bila, da kako mu je, je li kaj spal i je li mu kaj na rani laglje. On noj odgovori: „Nisam već dugo tak dobro spal, i tak lipo sam sajnal. Ja ću ti pripovidat, a ti buš mi to probala napraviti, morebit ću itak ozdravit. Ja sam sajnal, da će meni odmah laglje bit, ak ti vani onak napraviš, kak je i prvo bilo!“

Išla je ona brže bojle i napravila je opet se onak, kak je i prvi bilo, samor je ostavila muža, da i dajle boluje. Vrne se ona nazad i pita cara: „No kak ti je sad?“ Odgovori car: „Dobro, ali mi je još uvijek malo teško. Ja sam sajnal opet, da ne ću ozdravit, dok ti svojega muža opet zdravega ne učiniš!“ Ide ona opet brže bojle i ozdravi svoga muža, krajla. Vrne se ona opet nazad i iz daleka već kriči: „No je sad se u redu?“ On noj reče: „Sad sam sasim zdrav!“ zeme svoju sablu i odrubi noj glavu. Ostavi nu car u onoj sobi, izajde van i zastane prvega onega krajla, pa ga upita: „Jeste li zbila ozdravili? Sad me vodite po vašim gradu!“ Krajl se je caru lipo zafalil i vodil ga je po svojim gradu. Car je vidil, da je zbila se istina bila, kak mu je krajl pripovidal. Na misto one vode, kadi je onaj ribar ribe lovil bila je lipa cesta, a po njoj ludi idedu, kaj su prije po vodi ribe plavale. Na jedan put stupi pred cara i krajla jedan čovik i zafali se caru, kaj ih je sih oslobodil. On da je bil u onim lajtu u vodi, kaj ga je onaj ribar van iz vode izvlikal.

Kad je car se to pregledal, reče krajlu: „Ja moram opet doma it, idemo moje lude poiskat!“ Komaj ih je car našal. Nazad doma je car sa svojim ludim putoval pet let, tak daleko bila je ta zemla od negve, a tam su došli za pol vure. Tako je taj car celo ono krajlestvo oslobodil od coprnice, a onega svojega ribara bogalo je nadaril.

Julijana Westerbach.

Izvor teksta: Hrvatskih narodnih pripovjedaka : Knjiga II : Narodne pripovjetke iz grada Karlovca, Sela, Lokava, Delnica i Trgovišta Vrbovskoga. : sabrao R. Strohal, Matica hrvatska : Ogranak Matice hrvatske Karlovac, Karlovac, 2023.